

Herindeling luchtruim Zuid-Nederland

Programma Luchtruimherziening

Het programma Luchtruimherziening richt het luchtruim boven het zuiden van Nederland duurzamer en efficiënter in. Het militaire oefengebied in het zuiden wordt opgeheven, zodat burgerluchtvaart vanuit dit deel van het luchtruim kortere, directe routes kan vliegen naar Nederlandse luchthavens. Dat bespaart brandstof en vermindert de uitstoot.

Waarom wordt het luchtruim boven Zuid-Nederland aangepast?

Veel vliegroutes van en naar Schiphol, Rotterdam, Eindhoven en (in de toekomst) Lelystad lopen via het zuidoosten van Nederland. In het zuiden ligt een militair oefengebied waar vliegtuigen omheen moeten vliegen als het in gebruik is. Dat kost extra tijd en brandstof.

Het militaire oefengebied in het zuiden wordt opgeheven, zodat er ruimte ontstaat om via dit luchtruim kortere, directe routes van en naar bovengenoemde luchthavens te vliegen. Daarnaast kan door de luchtruimwijziging ook de afhandeling van het vliegverkeer duurzamer worden gemaakt, onder andere door vliegtuigen vaker continu te laten klimmen en dalen. Samen met de kortere routes betekent dit een significante verlaging van brandstofverbruik en uitstoot.

Relatie met luchtruim Noord- en Oost-Nederland

De aanpassing van het luchtruim in het zuiden vindt tussen 2026 en 2030 plaats. Tegelijkertijd met deze aanpassing wordt het luchtruim in het noorden van Nederland aangepast. In het noorden ligt een groot oefengebied voor militaire vliegtuigen. Het ligt grotendeels boven zee en voor een gedeelte boven land, waar het zich uitstrekt van de kop van Noord-Holland tot aan Groningen, en van het zuiden van Friesland tot 170 km ten noorden van de Waddeneilanden.

Dit oefengebied wordt in zuidoostelijke richting uitgebreid. Dat geeft de Krijgsmacht de benodigde ruimte voor oefeningen met nieuwe jachtvliegtuigen, die sensoren en wapens hebben met een groter bereik. Hoe de nieuwe zuidelijke grens van dit oefengebied gaat lopen, is nog niet bekend.

Verder wordt een bestaand militair oefengebied in het oosten van Nederland omgevormd tot een oefengebied van ongeveer 55 bij 55 kilometer op een nog te bepalen locatie. Dit gebied zal worden gebruikt voor kleinschalige militaire oefeningen.

Veranderingen ten opzichte van de huidige situatie

Het militaire oefengebied in het zuiden wordt opgeheven. Hierdoor kan de burgerluchtvaart via dit luchtruim kortere, directe routes vliegen van en naar Schiphol, Rotterdam, Eindhoven en (in de toekomst) Lelystad. Dit leidt tot minder uitstoot. Met de luchtruimwijziging kan ook de afhandeling van het vliegverkeer duurzamer worden gemaakt.

Tegelijk met de opheffing van het militaire oefengebied in het zuiden wordt het bestaande militaire oefengebied in het noorden van Nederland uitgebreid. Dit geeft de Krijgsmacht de benodigde ruimte voor oefeningen met nieuwe jachtvliegtuigen.

De wijziging van het luchtruim in het zuiden heeft geen gevolgen voor (de omvang van) het vliegverkeer van en naar Eindhoven Airport en de militaire vliegbases Woensdrecht, Gilze-Rijen, Eindhoven, Volkel en De Peel.

Betrokkenheid omgeving

Het programma voert regelmatig overleg met de provincies (ambtelijk en bestuurlijk) en spreekt geregeld met de omgeving van alle luchthavens via de Commissie Regionaal Overleg (CRO) en de openbare Commissie Overleg & Voorlichting Milieu (COVM). Ook is er regelmatig overleg met de Nederlandse Vereniging van Luchthavens (NVL).

De provinciale kerngroepen (met onder andere de gedeputeerde en wethouders van betrokken gemeenten, bewoners en maatschappelijke organisaties) adviseren het ministerie van IenW over de participatieaanpak van luchtvaartprojecten, waaronder de luchtruimherziening.

Ook heeft het programma verschillende periodieke overleggen met vertegenwoordigers van luchtruimgebruikers (o.a. General Aviation, drones, luchtvaartmaatschappijen).

Tijdens de landelijke stakeholderdagen komen luchttruimgebruikers, bestuurders en maatschappelijke organisaties samen om geïnformeerd te worden over de ontwikkelingen in het programma Luchtruimherziening en om input te leveren.

Programma luchtruimherziening

In het programma Luchtruimherziening werken vijf organisaties aan een nieuwe indeling van het Nederlandse luchtruim: Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat (IenW), Ministerie van Defensie, Luchtverkeersleiding Nederland, Maastricht Upper Area Control Centre en Koninklijke Luchtmacht. De minister van IenW en de staatssecretaris van Defensie zijn als bewindspersonen eindverantwoordelijk.

Een nieuwe indeling van het luchtruim is nodig om vliegroutes korter en duurzamer te maken. Dat zorgt voor minder uitstoot van schadelijke stoffen en voor minder geluidsoverlast. Daarnaast heeft de Koninklijke Luchtmacht behoefte aan een groter oefengebied voor de nieuwe jachtvliegtuigen.

Voor meer informatie over het programma kunt u terecht op www.luchtvaartindetoekomst.nl

Dit is een uitgave van het

Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat

Postbus 20901 | 2500 EX Den Haag
www.rijksoverheid.nl/ienw

Oktober 2022